

ACTA POLITOLOGICA

www.acpo.cz

INTERNETOVÝ RECENZOVANÝ ČASOPIS

2012 | Vol. 4 | No. 3 | ISSN 1803-8220

ŠARADÍN, Pavel (2012). Reformy územní samosprávy. Pohled obecních a krajských zastupitelů. *Acta Politologica* 4, 3, 306-314. ISSN 1803-8220.

Tento článek podléhá autorským právům, kopírování a využívání jeho obsahu bez řádného odkazování na něj je považováno za plagiátorství a podléhá sankcím dle platné legislativy.

Internetový recenzovaný časopis vydává
Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze,
Katedra politologie Institutu politologických studií

Reformy územní samosprávy. Pohled obecních a krajských zastupitelů

Pavel Šaradín¹

Abstract:

The goal of the text is to show in what manner the selected reforms in the area of local and regional politics are perceived by the representatives of both levels of the territorial authorities. Several questionnaires were carried out in the Czech Republic, whose nature was to discover the opinions and attitudes of the local representatives, among other things regarding the administrative and territorial reforms. Simultaneously, at the end of 2011 and the beginning of 2012, the first survey of regional representatives was carried out. The questions which were concerned with reforms were similar in both groups of representatives, which allows for their comparison. It can also be said that the main debates in the Czech Republic concentrate on the issues of the introduction of elements of direct democracy, or as the case may be, several reform measures such as changes in financing or the direct elections of mayors. In the proposals of the politicians, there is primarily a lack of solutions to the issue of the significant municipal disintegration.

Key words: Local government, reforms, regional government, Czech Republic

1. Úvod

S Danem Ryšavým jsme v knize *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě* analyzovali výsledky mezinárodního výzkumu *Municipal Assemblies in European Local Governance* [Ryšavý, Šaradín 2011]. Jak vyplývá z názvu knihy, důraz jsme kladli zejména na národní výzkum. Část otázek se týkala rovněž problematiky demokratického vládnutí na lokální úrovni, respektive názorů a postojů zastupitelů českých obcí a měst k nim. Výzkum jsme provedli v letech 2008–2010 a jednalo se o první větší výzkum, který můžeme označit za mezioborový, pracoval na něm politolog a sociolog. Předchozí analýzy založené na dotazníkových šetřeních v mezinárodním srovnání především prováděli sociologové (například Vajdová [1997] Vajdová, Čermák, Illner [2006]; Čermák, Vobecká [2012]). Od roku 2011 jsme se s dalšími spolupracovníky zaměřili na výzkum v oblasti krajské politiky. Na přelomu roku 2011 a 2012 jsme uspořádali mezi krajskými zastupiteli dotazníkové šetření *Kraje v České republice: vytvoření modelu efektivity*. Z názvu vyplývá, že cílem projektu je definovat efektivní podobu vládnutí v krajích. Jedná se o multidisciplinární přístup, který zahrnuje jak tradiční metody hodnocení orgánů veřejné správy, ale pokouší se také zohlednit i zkušenost z jiných oblastí, například práva či politiky. V rámci dotazníkového šetření mezi krajskými zastupiteli jsme použili několik otázek, které se týkají rovněž problematiky de-

¹ Příspěvek vznikl s finanční podporou a v rámci řešení projektu GAČR P408/11/1929: *Kraje v České republice: vytvoření modelu efektivity*.

mokratického vládnutí, nyní však na krajské úrovni. Jelikož se v několika případech jednalo o podobné otázky, jež jsme zformulovali v dotazníku pro městské zastupitele, můžeme se zaměřit na srovnání ve výpovědích lokálních a regionálních zastupitelů. Cílem tohoto textu je ukázat, jakým způsobem vnímají vybrané reformy v oblasti lokální a krajské politiky zastupitelé na obou úrovních územní samosprávy.

Analýzy demokratického vládnutí na nižších úrovních politiky jsou zaměřeny víceméně na různé procedury a nástroje (referenda, petice, velikost zastupitelstva, volební zákon atd.), nikoliv na samotnou teorii demokracie. Lze rovněž říci, že hlavní debaty v tomto směru u nás soustřeďují na problematiku zavádění prvků přímé demokracie, popřípadě na některé reformní kroky, jakou je změna financování či přímá volba starostů. Pokud sledujeme českou politiku bedlivěji, pak právě zavádění přímé volby starostů v diskusích a návrzích politických stran dominuje. Jako by pouhá přímá volba starostů mohla kvalitativně zlepšit lokální úroveň. Pokud by k ní došlo, je velmi viditelná, možná i efektivní. Její přínos je však sporný a neřeší hlavní problémy lokální demokracie. Vycházíme tedy z předpokladu, že také politici obou úrovní územní samosprávy zavedení přímé volby starostů a hejtmanů podporují. Jinou změnou, před níž česká veřejná správa stojí, je reakce na značnou obecní rozdrobenost, zde vycházíme z teze potvrzené dosavadními průzkumy v případě lokálních politiků, že slučování obcí odmítají (snad s výjimkou zastupitelů největších českých měst). Totéž očekáváme v případě krajských politiků.

Pokud tedy hovoříme o demokratickém vládnutí na lokální úrovni, pak nám toto splývá, zejména vlivem debat, které vedou představitelé obcí, s prosazováním určitých administrativních reforem. Často slyšíme stížnosti na nedostatek demokracie, pokud nedojde například k prosazení přímé volby starostů, nebo když se upravuje přerozdělování daní, pak ti, jimž se peníze uberou, obviňují vládu a parlament, že jednají nedemokraticky. Příklady najdeme přirozeně mnohem více.

Demokracie na lokální úrovni byla ustavena v roce 1990, kdy se na podzim uskutečnily první volby do obecních zastupitelstev. Od té doby zákonodárci schválili řadu norem, které měly posílit demokracii na lokální úrovni, nebo zvýšit efektivitu fungování místních a posléze i regionálních orgánů. Reforma veřejné správy byla de facto dokončena v roce 2003, poté mělo následovat zvyšování její efektivity a modernizace.

Podívejme se nyní blíže na některé reformní návrhy a jejich podporu mezi městskými a krajskými zastupiteli. Jejich názory jsou mj. důležité proto, že se týkají právě jich.

2. Vládní návrhy

V červnu 2010 byla ustavena vláda, kterou tvořily Občanská demokratická strana, TOP 09 a Věci veřejné, a to s většinou 118 poslanců. Po několika politických krizích se od Věcí veřejných odštěpilo uskupení Lidem, celkově se počet vládních poslanců snížil na velmi těsnou většinu. Tato změna není z našeho pohledu tak důležitá, jako návrhy na reformy v oblasti komunální politiky, na nichž vláda stále trvá. Středo-pravicový kabinet, který se považuje za vládu rozpočtové odpovědnosti, získal důvěru u občanů tím, že strany navrhovaly mj. větší úsporná opatření státu, hospodářské reformy a boj proti korupci. Vláda se zavázala ve svém programovém prohlášení k řadě věcí, z hlediska tohoto příspěvku navrhla mj. reformu financování obcí a měst, ale rovněž *„zpracovat analýzu s cílem vytvořit podmínky pro možnou přímou volbu starostů v malých obcích, popřípadě v ostatních*

*typech územních samosprávných celků.*⁴²

Není to ovšem první snaha o zavedení přímé volby starostů v České republice. Požadavky se v tomto směru objevily několikrát, naposled ve funkčním období minulé Poslanecké sněmovny (2006–2010). Ministerstvo vnitra připravilo materiál nazvaný *Analýza možností zavedení přímé volby starostů*, který však nebyl kvalitní metodickou pomůckou při zavádění této reformy komunální politiky [Jüptner 2009]. Obsahoval příliš mnoho chyb, přičemž komparace, tedy analýza vhodných příkladů pro český model se „omezuje prakticky pouze na Slovensko a Bavorsko“ [Jüptner 2009: 75].

3. Přímá volba a RUD ve volebních programech

Politické strany, které kandidovaly v parlamentních volbách v roce 2010 a které uspěly, se vyjadřovaly ke změně některých pravidel dotýkajících se jak komunální, tak regionální politiky. Ve stručném přehledu zmiňují pouze současné parlamentní strany a ty, které získaly alespoň 4 % hlasů. Nejširší požadavky se objevily u TOP 09³, která kandidovala s podporou Starostů a nezávislých. Právě ti požadovali zejména změnu financování obcí, ale i přímou volbu starostů a primátorů. Základní požadavky strany se objevily ve vládním programovém prohlášení. ODS navrhovala pouze přímou volbu prezidenta, rovněž požadovala změnu rozpočtového určení daní (RUD), která by byla spravedlivá a nenahrávala by ani malým, ani velkým obcím. ČSSD se přikláněla rovněž k přímé volbě prezidenta a posílení prvků přímé demokracie (zavedení zákona o celostátním referendu, krajské referendum, to však již bylo v té době přijímáno). Věci veřejné, které uspěly zejména zásluhou kritiky dosavadních politických reprezentantů (viz například ústřední heslo „Konec politických dinosaurů. Už nevolte menší zlo. Volte VV!“). Věci veřejné kladly důraz především na přímou demokracii, což v jejich pojetí znamená co největší podíl občanů na výkonu moci. Prosazují proto přímou volbu hejtmanů, starostů i prezidenta. KSČM také podporovala přímou volbu prezidenta a zasazovala se o větší využívání obecních referend a o možnost jejich zjednodušení při vyhlášení.

Rovněž z dnešního pohledu neparlamentní strany voliče oslovovaly prostřednictvím slibů zavádění prvků přímé demokracie nebo přímé volby jako takové. Strana práv občanů Zemanovci (SPOZ) zaměřila svůj volební program na změnu volebního systému ČR, aby mohli lidé lépe vybírat své zástupce. Změnit chtějí např. pravidla pro přidělování preferenčních hlasů, strana je také pro přímou volbu starostů a primátorů, hejtmanů i prezidenta. KDU-ČSL, která poprvé ve sněmovních volbách nezískala žádný mandát, se ve volebním programu přímou volbou nezabývala, obecně jen více hodlala pomoci venkovu a chtěla také větší finanční autonomii obcí. Politická strana Suverenita prosazovala zavedení přímé volby prezidenta i přímých prvků demokracie, dokonce k tomu navrhla nové znění Ústavy ČR.

Vidíme, že návrhy „shora“, vesměs pokud se týkají přímé volby starostů, dvě největší politické strany nenabídly, stejně jako KSČM, nicméně ostatní politické strany ji považovaly za důležitou, tudíž ji včlenily do svých programů.

Nakonec při formulování vládního programu převážil požadavek TOP09 a VV, takže

² Programové prohlášení vlády ČR ze dne 4. 8. 2010. Úřad vlády České republiky [online]. 2010. [cit. 2012-04-12]. Dostupný z WWW <http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/Programove_prohlaseni_vlady.pdf>.

³ Volební programy stran, hnutí i jednotlivců v roce 2010. *Volební programy* [online]. 2010. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <<http://www.volebni-programy.cz/rubrika/poslanecka-snemovna/>>.

pro období let 2010–2014 je vláda přesvědčena, že posílení prvků přímé demokracie zvýší zájem občana o veřejný život, zejména o účast ve volbách. Navrhne proto přímou volbu starostů, primátorů a přímou volbu prezidenta republiky [Úřad vlády ČR 2010].

4. Zavedení přímé volby starostů v praxi

Jak jsme uvedli výše, k zavedení přímé volby starostů se zavázala i vláda, která vzešla z voleb v roce 2010. Na jaře 2011 v rámci debaty Rada Svazu měst a obcí ČR ale odmítla zavedení přímé volby starostů. Z tiskového prohlášení se čtenáři dozvěděli: „*Mnoho starostů nemá o postavení přímo voleného starosty ani o jeho kompetencích dostatečné informace či představu, jak vyplynulo z ankety, kterou Svaz měst a obcí ČR rozeslal v uplynulém týdnu členským obcím. Ukázalo se, že mnoho starostů nebylo například obeznámeno s tím, že přímo volený starosta nebude členem zastupitelstva, nebude tedy se zastupitelstvem hlasovat, a nebude se tím pádem podílet na zásadních rozhodnutích v chodu obce.*“ [Zgrajová 2011]. V anketě Svazu proto 63 % starostů přímou volbu odmítlo. Nebylo to první negativní rozhodnutí Svazu kvůli tomuto reformnímu pokusu. Čtenář českého tisku na jaře 2011 mohl být ale zmaten, protože měsíc před vyjádřením Svazu se z tiskového prohlášení Ministerstva vnitra ČR dočetl protichůdné stanovisko: „*K 31. březnu 2011 na anketní otázky reagovalo celkem 2 431 obcí, tedy 39 % všech obcí v České republice (oslovena nebyla statutární města a hlavní město Praha). Z výsledků ankety vyplývá, že přímou volbu starostů v současnosti podporuje 65 % reagujících obcí, tedy bezmála 2/3 těchto obcí. Z výsledků rovněž vyplynulo, že zavedení přímé volby starostů není podporováno výlučně obcemi s menším počtem obyvatel (do 1 000 obyvatel), resp. že tato podpora prakticky není závislá na počtu obyvatel příslušné obce (podpora se stabilně pohybovala v rozmezí od 66 % u obcí do 500 obyvatel až po 58 % u obcí nad 5 000 obyvatel; v průměru tedy přímou volbu starostů v každé velikostní kategorii oslovených obcí podporovaly cca 2/3 těchto obcí). Neplatí tedy, že čím větší obec, tím menší podpora.*“ [Ministerstvo vnitra 2011] Shrnutí, dvě různé ankety a dva naprosto odlišné výsledky.

Odlišnost názorů způsobil fakt, že ministerstvo vnitra se představitelů obcí ptalo pouze na možnost zavedení přímé volby, aniž by jim předložilo vlastní návrh. Naproti tomu Svaz svým členům položil tyto otázky:

1. Souhlasíte se zavedením přímé volby starostů?
2. Souhlasíte s principem zavedení přímé volby starostů ve všech obcích?
3. Chtěli byste, aby zavedení přímé volby starosty bylo oprávněním dosavadního zastupitelstva obce, které by rozhodovalo o existenci či neexistenci rady (v obcích do 10 000 obyvatel)?
4. Víte o tom, že funkce přímo voleného starosty je neslučitelná s funkcí člena zastupitelstva obce (starosta by nebyl členem zastupitelstva)? Přímou volený starosta tedy nebude schvalovat žádná usnesení, nebude mít vliv na rozpočet obce a program rozvoje obce.
5. Souhlasíte s odvoláním přímo voleného starosty na základě výsledku místního referenda?
6. Chcete jednokolovou volbou s relativní většinou?

Ponechme stranou sugestivnost otázek důležitou z metodického hlediska. Věcně otázky reagují na dokument „Analýza zavedení přímé volby starostů“, kterou si zpracovalo minis-

terstvo vnitra.⁴ Lze mu vytknout nízkou míru reflexe aktuálního vývoje v reformách lokální politiky v evropských zemích a nedostatečnou analýzu přímé volby v zahraničí. Zohledněny nejsou ani výzkumy provedené v evropském kontextu, ani odborná literatura, která je této problematice věnována. Přitom již předchozí dokument téhož názvu, jak ukázal Jüptner [2009: 305-331], byl zpracován stejně nekvalitně. Otázkou je, nakolik je smysluplné se ptát na obecný princip přímé volby starostů, když neznáme prováděcí zákon.

5. Přímá volba starostů ve výzkumech

V ČR bylo realizováno několik dotazníkových šetření mezi obecními zastupiteli. Z nich vyplývá, že zastupitelé obcí zavedení přímé volby podporují. Platí však to, že parametry volebního zákona nejsou nijak specifikovány.

Tabulka č. 1: Názory zastupitelů na vhodnost přímé volby starostů/primátorů dle velikosti obce

%	Počet obyvatel obce/města				
	3-5	5-10	10-20	20-50	> 50
vhodné	74	69	75	78	65
střed	15	18	12	13	19
nevhodné	11	12	13	9	16

Zdroj: Proměny městských zastupitelstev v evropské perspektivě (2009), (N = 1019)

Pozn.: Pětibodová škála „velmi vhodné“ až „velmi nevhodné“. Krajní pozice sloučeny.

Z posledního doposud realizovaného šetření vyplývá, že v případě podpory zavedení přímé volby starostů nezáleží na velikosti obce. Vesměs ji podporují téměř tři čtvrtiny zastupitelů v uvedených velikostních kategoriích, o něco nižší je pouze ve městech nad 50 tisíc obyvatel. Podobnými daty disponovala také anketa ministerstva vnitra.

6. Místní referendum a snížení počtu obcí

Z výše uvedených názorů politických stran před posledními volbami do Poslanecké sněmovny vyplývá, že posilování prvků přímé demokracie je jim velmi blízká, pouze s výjimkou ODS. Místní referenda se v České republice mohou konat již od roku 1990. Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích a jeho novější podoba, tedy zákon č. 128/2000 Sb., o obecním zřízení ustanovily podmínky referenda o oddělení či sloučení obcí. Zásadní změny přinesl zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů. Kromě místních referend, kterých se uskutečnily v České republice již desítky, měli občané možnost hlasovat v jednom celostátním referendu, jímž bylo to o vstupu země do Evropské unie. Ačkoliv na rozdíl od místního referenda zákonodárce nestanovil žádnou procentuální hranici, jíž by podmínil platnost hla-

⁴ Analýza zavedení přímé volby starostů. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2011. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <www.mvcr.cz/odk2/soubor/analyza-zavedeni-prime-volby-starostu-pdf.aspx>.

sování, k urnám se dostavilo 55 % hlasujících. Pro jeho konání se musel být schválen speciální zákon, protože zejména kvůli hlasům poslanců z ODS nebyl přijat zákon o celostátním referendu. V místních referendech však procentuální podmínka pro uznání jeho výsledků existuje.

Zhruba před dvěma lety byl přijat zákon o krajském referendu, a to navzdory vetu prezidenta republiky. Poslanecká sněmovna jej přehlasovala, takže podle zákona č. 118/2010 Sb. se mohou konat krajská referenda. Zákon je účinný od 1. ledna 2011. Zatím se však žádné neuskutečnilo, možná také proto, že je velmi obtížné nalézt jakékoliv specifické celokrajské téma.

Rovněž k problematice místních referend máme k dispozici v tomto směru několik dotazníkových šetření. V roce 1997 přibližně 23 % starostů měst s více než deseti tisíci obyvateli souhlasilo s tím, že by důležité záležitosti ve městě měly být rozhodnuty referendem. V dalším šetření, které se konalo v roce 2003, celkem 35 % starostů podpořilo názor, že „místní referenda vedou k vysoké kvalitě veřejné diskuse. Se stejným výrokem v roce 2008 souhlasila polovina z dotázaných zastupitelů. Levicoví zastupitelé tak činili výrazně častěji než pravcoví“ [Ryšavý, Šaradín 2011].

Z tohoto šetření také vyplývá, že závazné referendum je mnohem přijatelnější pro levicové zastupitele, jako vhodný nástroj jej považuje 85 % z nich. Rovněž více než tři pětiny zastupitelů (61 %), kteří se hlásí k politickému středu, jej podporují. V případě pravicových zastupitelů je to ovšem pouze třetina (36 %) a téměř čtvrtina si myslí, že jde o nevhodný nástroj (24 %).

Tabulka č. 2: Názory na vhodnost závazného referenda dle zastupitelů měst s více než 10 tisíci obyvateli

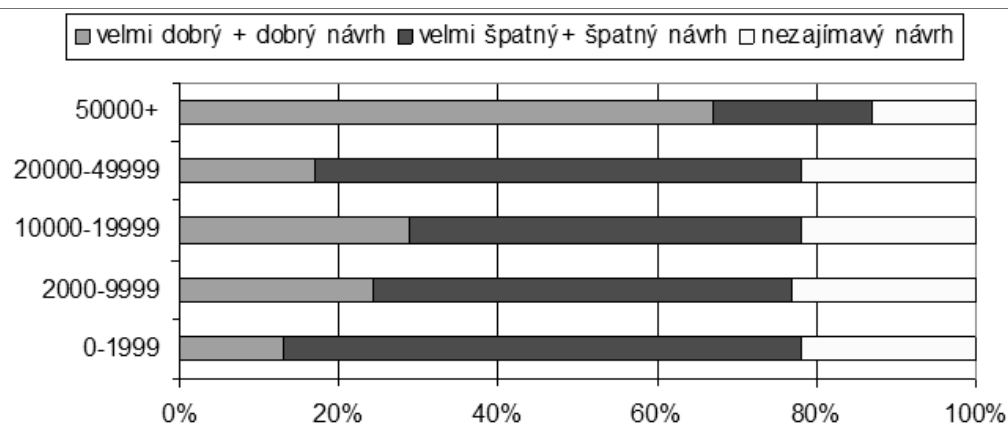
	Závazné referendum (%)			
	(Velmi) vhodné	Ani vhodné, ani nevhodné	(Velmi) nevhodné	N
Levice	85	14	1	155
Střed	61	30	9	184
Pravice	36	40	24	261

Zdroj: Proměny městských zastupitelstev v evropské perspektivě (2009).

Jedním z často zmiňovaných problémů komunální politiky je značná obecní roztříštěnost. Proto se čas od času hovoří o nutnosti jejich slučování, politická vůle však k tomu kroku u nás neexistuje. Jak bylo ukázáno, politici spíše upřednostňují různé formy meziobecní spolupráce.

Z grafu č. 1 vyplývá, že v tomto směru na velikosti obce záleží, protože slučování obcí podporují především zastupitelé velkých měst, jichž se tento typ reformy netýká. Zjevné je to u kategorie nad 50 tisíc obyvatel. Naopak v případě nejmenších obcí, do 1 999 obyvatel, slučování považuje za dobrý návrh necelá pětina zastupitelů.

Graf č. 1: Názory na slučování obcí

Zdroj: Proměny městských zastupitelstev v evropské perspektivě (2009).

7. Vybrané problémy v názorech krajských zastupitelů

Podobné otázky jsme kladli rovněž krajským zastupitelům⁵. Ptali jsme se, jak vnímají vybrané reformní kroky na lokální úrovni, zajímalo nás rovněž, jak se staví k těm, které se dotýkají jich samotných. Jedná se o vůbec první celoplošné dotazníkové šetření mezi krajskými zastupiteli, které se uskutečnilo v České republice, tudíž porovnávat jejich názory v čase v tomto případě nelze.

Tabulka č. 3: Vhodnost reformy dle názoru krajských zastupitelů

	Vhodné	Ani vhodné, ani nevhodné	Nevhodné
Krajské referendum	53 %	25 %	22 %
Přímá volba hejtmánů	33 %	25 %	42 %
Přímá volba starostů	45 %	20 %	35 %
Snížení počtu obcí	39 %	21 %	40 %
Snížení počtu členů krajského zastupitelstva	10 %	47 %	43 %

Zdroj: Kraje v České republice: vytvoření modelu efektivity (2012).

K již přijatému krajskému referendu se vyjadřují zastupitelé pozitivně, i když jejich podpora není výrazná. Za vhodný reformní nástroj je považuje 53 % dotázaných. K přímé volbě hejtmánů se však stavějí kritičtěji, za nevhodný nástroj ji považuje více než 40 % dotázaných,

⁵ Návratnost dotazníků činila 29 %, v případě zastupitelů měst nad 10 tisíc obyvatel přibližně 17 %.

přičemž podporu má pouze třetina krajských zastupitelů. Ptali jsme se rovněž na snížení počtu krajských zastupitelů, s tímto krokem souhlasil pouze každý desátý respondent, nejvíce zastupitelů odpovídalo v kategorii „ani vhodné, ani nevhodné“ (47 %).

Zbýlé dvě otázky se týkaly lokální politiky. Zajímavé je, že podpora pro přímou volbu starostů našla odezvu pouze u necelé poloviny dotázaných (45 %), což je poměrně značná odchylka od názorů obecních zastupitelů. Se snížením počtů obcí souhlasily přibližně dvě pětiny zastupitelů, stejný počet byl proti.

8. Závěr

Dotazníkové šetření mezi krajskými zastupiteli ukazuje, že mezi nimi nemá přímá volba starostů podporu, pokud jde o přímou volbu hejtmanů, ta ji má ještě menší. Oproti názorům obecních zastupitelů zaznamenáváme mezi těmi krajskými přibližně o 25 % nižší souhlasné stanovisko. Ani polovina krajských zastupitelů nepovažuje za vhodný reformní nástroj snižování počtu obcí, což koresponduje s názory zastupitelů obcí, s výjimkou měst s počtem obyvatel nad 50 tisíc. Třetím aspektem, kterým byli osloveni jak krajští, tak obecní zastupitelé, byla problematika referend. V tomto směru si tento institut získal nadpoloviční podporu, nicméně v případě krajských zastupitelů nebyla nijak výrazná.

V příspěvku jsem se věnoval třem vybraným reformním návrhům, které doprovázejí lokální a krajskou politiku. Vláda i parlament schválily změnu v rozpočtovém určení daní, což je velmi podstatný krok. Nás zajímaly postoje k referendům, přímé volbě starostů/hejtmanů a snížení počtu obcí. Zatímco první dva jsou spíše drobnou úpravou demokratického vládnutí, třetí aspekt je skutečně zásadní. Řada odborníků upozorňuje na neefektivitu, kterou může tato rozdrobenost způsobovat. Nicméně z pohledu obecních a krajských zastupitelů je patrné, že tento návrh nebude mít politickou podporu.

Samotné Programové prohlášení Vlády ČR a návrhy ministerstva vnitra ukazují, že politická reprezentace, kromě výše zmíněné úpravy daní, nepřistupuje k reformám na lokální úrovni příliš zodpovědně, respektive ty nejnaléhavější problémy, které jsou spjaté především s efektivitou, neřeší. Namísto toho se věnuje spíše kosmetickým úpravám, jakou je případné zavedení přímé volby starostů. K debatám o obecní rozdrobenosti či smíšeném výkonu veřejné správy se ovšem dříve či později bude muset dobrat.

LITERATURA:

- ČERMÁK, D.; KOSTELECKÝ, T.; PATOČKOVÁ, V.; STACHOVÁ, J.; VAJDOVÁ, Z.; VOBECKÁ, J. (2011). *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě*. Vyd. 1. Praha: Slon. 182 s. ISBN 978-80-7419-067-4.
- JÜPTNER, P. (2009). Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů: velmi nízká priorita? *Acta Politologica*, roč. 1, č. 3, s. 60-83. ISSN 1803-8220.
- Kraje v České republice: vytvoření modelu efektivity (2012). Výzkumná zpráva, nepublikováno.
- RYŠAVÝ, D.; ŠARADÍN, P. (2011). *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Vyd. 1. Praha: Slon. 192 s. ISBN 978-80-7419-042-1.
- VAJDOVÁ, Z. (1997). *Samospráva v obcích a městech v sedmém roce existence*. Data & fakta, roč. 7, č. 6, s. 1-4. ISSN 1210-7743.

- VAJDOVÁ, Z.; ČERMÁK, D.; ILLNER, M. (2006). *Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990*. Vyd. 1. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 108 s. ISBN 80-7330-086-9
- ZGRAJOVÁ, L. (2011). Rada Svazu odmítá přímou volbu starostů i navrhovanou sociální reformu. *Veřejná správa online* [online]. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6484857>>.

Internetové zdroje

- Analýza zavedení přímé volby starostů. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2011. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <www.mvcr.cz/odk2/soubor/analyza-zavedeni-prime-volby-starostu-pdf.aspx>.
- Dokumenty odboru dozoru a kontroly veřejné správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2012. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <<http://www.mvcr.cz/odk2/>>.
- Programové prohlášení vlády ČR ze dne 4. 8. 2010. Úřad vlády České republiky [online]. 2010. [cit. 2012-04-12]. Dostupný z WWW <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/programove-prohlaseni-vlady-74853/>>.
- Volební programy stran, hnutí i jednotlivců v roce 2010. *Volební programy* [online]. 2010. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <<http://www.volebni-programy.cz/rubrika/poslanecka-snemovna/>>.
- Výzkum „Proměny městských zastupitelstev v evropské perspektivě“. *Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. 2009. [cit. 2012-02-12]. Dostupný z WWW <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:bWaWfAOUB2EJ:www.oldksoc.upol.cz/Zprava09_2.pdf+&hl=en&gl=cz&pid=bl&srcid=ADGEESg63ZxMj2Ju6TdiBpTwef3U-GFOcqcF1rCG3EYw1IYPa-D-aKNiA_6YZM-CcMtLer3AuilPSjft9kZW3jnhhn1a8NCJcY-XDK6oaYvRMbcJZMWTmu4XJ8dRjvdY3Cekzc0cwj59_&sig=AHIEtbRBRgKOWS5janU-6cv7ZpdTdOVhj5Q>.